

Nytt

4/2022

S. 3

**Muskelipaja
bygger upp
välmående**

S. 4-5

**Från
skogen
till bordet**

S. 6

**Houtskärs
färgklick**

Nytt

4/2022

Kontaktuppgifter

Vill du informera genom Nytt?
Ring kontaktpersonen i ditt område!

Pargas

Arja Töyrylä Tfn 040 488 6026

Nagu

Viveca Smeds-Aalto Tfn 040 488 6022

Korpo

Tarja Sirkiä Tfn 040 488 6020

Houtskär

Petra Öhman Tfn 040 488 6021

Iniö

Åsa Knuts Tfn 044 066 7835

E-postadress:

fornamn.efternamn@pargas.fi

Mer information ges av

kommunikatör Linda Baarman
linda.baarman@pargas.fi, 040 680 1851

Utgivningstidtabell 2022

Nytt 5 utkommer 10.11 deadline 4.11 kl. 16

Nytt

Nytt är Pargas stads informationstidning till stadens invånare. Tidningen ges ut fem gånger om året och delas ut med Pargas Kungörelser.

Ansvarig utgivare: Linda Baarman,
Pargas stad

Produktion: Å Communications

Tryck: Salon Lehtitehdas, upplaga 9 516

På pärmen: Hannu Leppänen

Foto: Erik Saanila

Bild: Jenni Virta

En livskraftig kommun består av välmående kommuninvånare

Du känner säkert igen de där dagarna när allas uppsyn är lite ljusare, då det är lite lättare att le mot en obekant som kommer emot dig, dagarna du gärna skulle ta ett extra skutt av glädje. Kanske det är dagen då vårsolen äntligen värmer eller dagen då snön ligger vit och ren, eller kanske dagen efter att Finland har vunnit ett efterlängtat idrottsguld.

Kunde vi bestämma oss för att hålla i den känslan och ta fram den också de dagar då solen inte lyser, då det slaskar, då nyheterna känns svarta och tunga? Det är ju så att vi människor är sociala varelser och vi mår bra av sociala kontakter. Genom att möta varandra och skapa gemenskap och tillhörighet stärker vi vårt eget välmående och klarar även dagar och perioder när livet känns tyngre.

Vi har ett ansvar för både vårt eget och andras välbefinnande. Du har säkert också varit med om att det någon gång har känts motigt att på kvällen efter en lång arbetsdag gå på en konsert, föreställning eller ett träningspass. Men också hur euforin sedan har flödat efter konserten eller träningspasset och du varit verkligen glad att du tog dig i kragen och deltog.

Du kan också skapa välbefinnande genom att ge av din tid. Du kan besöka en äldre släkting eller fråga om grannen behöver hjälp med något. Välbefinnande är också att gå på otaliga teaterrepetitioner inför premiär, att leda fotbollsträningar eller att skjutsa grannskapets barn till hobbyn. Ju fler vi är som engagerar oss, desto mindre är den insats som var och

en behöver göra. Varje kaffekokare, tränare, körledare är guld värd och vi skall visa vår uppskattning för vad de gör.

Forskning har visat att konst och kultur befrämjar både hälsa och välmående. Konst och kultur förstärker gemenskapen, tillhörigheten och den lokala identiteten. En kommun kan vara känd för sin kultur. Genom konst och kultur kan vi också bearbeta upplevelser och uttrycka känslor och åsikter. Det är viktigt att konst och kultur är tillgängligt för alla, gammal som ung, oberoende av boningsort och ekonomiska möjligheter. Här har kommunen en viktig roll som en aktör tillsammans med andra.

Välmående kommuninvånare är en förutsättning för en livskraftig kommun. Kommunen skall aktivt främja välmående. Det handlar om kultur- och fritidstjänster, om trygghet, planläggning, trafik, utbildning och möjligheten att påverka och vara delaktig.

Vi lyssnar gärna på Dig som kommuninvånare. Ta kontakt, framför idéer och tankar. Allt kanske inte går att genomföra, men sannolikheten att det lyckas är mycket större om vi kan göra det tillsammans.

På återhörande!

Fia Isaksson
Kulturchef
Pargas stad

Text: Maria Rautio-Runeberg
Bild: Erik Saanila

Muskelipajas Mia Salokannel (till vänster) och Kia Järvinen (till höger) vill erbjuda nya hobbymöjligheter i Pargas.

Muskelipaja bygger upp välmående

“Det här är vad det handlar om!”, säger företagare Mia Salokannel med påtaglig glädje när ett trettio-tal barn och unga samlats för att prova boxningsträning på Muskelipaja som precis öppnat i utkanten av Pargas centrum. Träningslokalen som Mia länge drömt om har äntligen öppnat och den första testkvällen överskred alla förväntningar.

Mia Salokannel som länge arbetat inom motion och träning och hävat in FM-medaljer i amatörboxning har i flera år ruvat på idén om en egen träningslokal. Först när coronarestriktionerna lättade vågade Mia satsa fullt på att starta företagsverksamheten.

– I Pargas är det lätt att spela lagssporter, men på till exempel kampssporter har det inte tidigare funnits just något utbud. För oss är det speciellt viktigt att inspirera barn och unga till att röra på sig mångsidigt, och det har det inte nödvändigtvis tidigare funnits tillräckliga möjligheter till i Pargas. Vi har även utvecklat vårt lektionsutbud specifikt enligt efterfrågan, förklarar Mia.

Som stöd under hela processen med att grunda företaget har hon haft CrossFit-idrottaren **Kia Järvinen** som bland annat leder lektioner i funktionell träning. Duon har verkligen orsak till glädje, eftersom Muskelipajas bokningskalender börjar vara full och Pargasborna har tagit emot träningslokalen enbart positivt. Enligt Salokannel och Järvinen har

det varit mindre skrämmande att grunda en träningslokal i just Pargas än i någon större stad.

– Vi har marknadsfört Muskelipaja till exempel i kassakön i butiken och här sprids ordet snabbt från mun till mun. En av fördelarna med att driva ett företag i en liten stad är att alla känner alla, säger Mia.

Barn och unga kommer först

Den grundläggande motivationen till att grunda företaget har varit att erbjuda barn och unga möjligheter till att röra på sig. Även lektionerna går på barnens villkor: om hela gänget vill leka nata i stället för att boxas, då blir det nata – men med boxningstvist. Det viktigaste är att det ska vara roligt att röra på sig och därför har bland annat fysikträning med kätthäst lagts till i kursutbudet.

– Redskapet spelar ingen roll, bara det inspirerar barnet att röra på sig. Mitt eget barn tycker om att hoppa med kätthäst och i Pargas har det inte tidigare funnits möjlighet till hobbyverksamhet inom sporten.

Nu kan vi gå till kätthäststallet och hoppa, säger Mia med ett leende.

Kia lyfter fram rollen av motionsaktiviteter som en förebyggande åtgärd för till exempel utslagning av unga.

– Det skulle vara fint om unga hittade hit för att exempelvis spela basket på gården. De unga skulle få ett utlopp för sin energi genom att röra på sig, tror Kia.

“Möjlighet till hobbyverksamhet borde inte vara beroende av pengar”

Mias stora dröm är att i framtiden möjliggöra glädjefylld motion för alla unga oberoende av bakgrund. Bara Muskelipajas verksamhet etableras hoppas Mia att hon i samarbete med andra lokala aktörer eller projekt kan börja utveckla bl.a. en

verksamhetsmodell med hjälp av vilken unga kan få ekonomiskt stöd för en motionshobby. För alltför många är hobbyverksamhet nämligen inte en möjlighet på grund av pengabrist.

– Det är ju hjärtskärande när en 14–15-åring kommer och berättar för mig att hen sparar sina första sommarlovspengar till vår boxningskurs. Hobbyer har en enorm betydelse för unga och de borde inte få vara beroende av pengar, framhäver Mia.

En mer kortsiktig dröm som Kia har är att alla skulle få veta om Muskelipaja och att alla skulle ha det trevligt där.

– Det skulle vara fint om människor inte längre kunde tänka sig Pargas utan Muskelipaja, säger Kia med ett leende.

Muskelipaja, Kyrkoesplanaden 24, Pargas

- Öppnades hösten 2022
- Mia Salokannel, företagare, Kia Järvinen, samarbetspartner
- Lektioner för barn, unga, vuxna, pensionärer och familjer
- Erbjuder bland annat kampssporter och funktionell träning
- I samma lokaler erbjuds även massage
- Bekanta dig med lektionsutbudet: www.instagram.com/m.u.s.k.e.l.i.p.a.j.a

Företagare

Eva Johansson vid Matmalmen @EVA trollade fram en portion av abborre, kantarell och purjolök.

Från skogen till bordet

Text: Maria Rautio-Runeberg
Bilder: Erik Saanila

Företagaren Eva Johansson på Matmalmen @EVA är en infödd Pargasbo som skapat ett koncept med en restaurang med nollsvinn som serverar enkel, färsk närproducerad mat. På hösten serverar restaurangen i Pargas centrum även svamprätter efter säsong.

– Det var en stor lottovinst att vi fick Hannu till oss, säger **Eva Johansson**, företagare på Matmalmen @EVA.

För nästan 20 år sedan sökte Eva och hennes man en kock till sitt dåvarande företag inom turism i Pensar. Till Evas lycka söktes platsen endast av en person, **Hannu Leppänen**, som gjort en lång karriär i restauranger runtom i världen. Till Evas lycka, eftersom det var ett

startskott till ett samarbete under vilket en gemensam filosofi om restaurangportioner växte fram. Efter att Eva för några år sedan efter sin mans bortgång sålt sin gård i Pensar och köpt Matmalmens byggnad i Pargas centrum, tog hon kontakt med Hannu och samarbetet fortsatte efter en paus på flera år.

– Sådan *fine dining* där såsen portioneras droppvis eller maten serveras i så höga torn som möjligt är

varken min eller Evas grej. Jag vill göra god, enkel mat av högklassiga råvaror. örter och grönsaker levereras till Matmalmen direkt från närliggande gårdar, vi köper in lokal fisk och lokalt viltkött och Eva tillverkar själv ostar. När kvaliteten på råvarorna är hög, kräver inte tillagningen några speciella konster, säger Hannu.

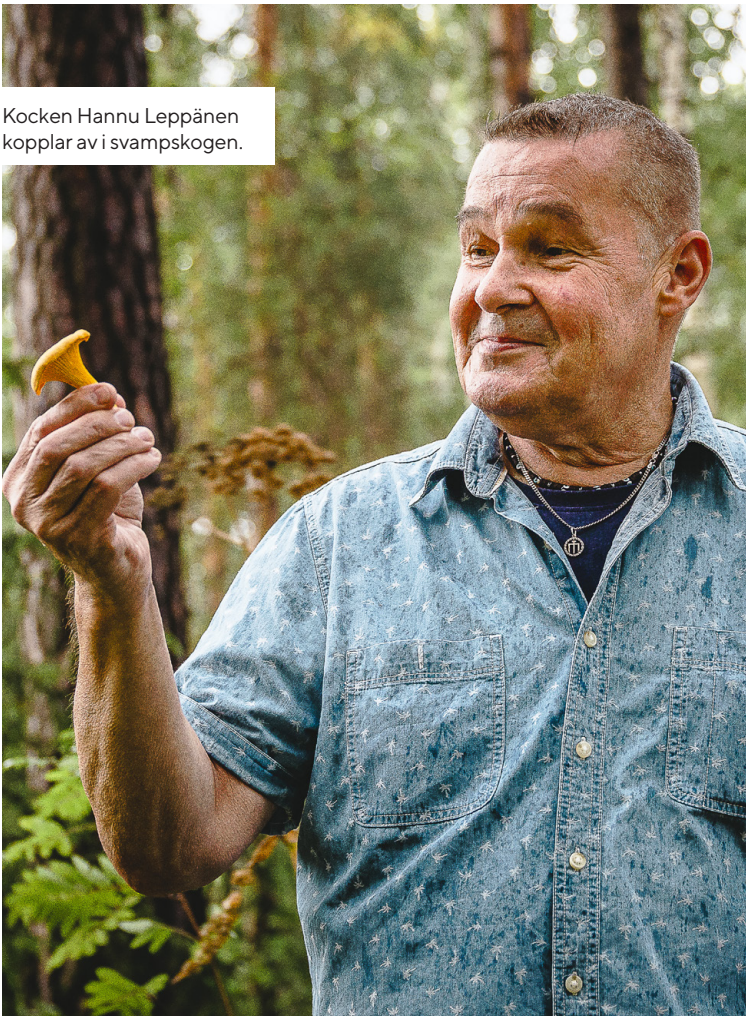
– Det här är ett tungt, men givande jobb. Det bästa är att få respons av kunderna och höra att jag kunnat göra någon lycklig med min mat, fortsätter Hannu som jobbat på restauranger i över 40 år.

Till Matmalmens filosofi hör bland annat att matsedeln skapas enligt

de råvaror som finns tillgängliga. Oftast skrivs dagens matsedel först på morgonen samma dag som råvarorna levererats. Råvarorna används i sin helhet och endast ett fåtal alternativ serveras, så i praktiken producerar restaurangen inget svinn alls.

Svampar från midsommar till jul

Utöver matlagning har Hannu svampplockning som passion. Hannu plockade svamp för första gången som 5-åring när han blev hemskt sugen på sin mammas svampsås. Den Åbobördiga kocken börjar plocka svamp kring midsommar och svampsäsongen kan i hans fall

Kocken Hannu Leppänen kopplar av i svampskogen.

pågå ända till jul.

– Svampplockning är avslappnande för mig. Jag mår himmelskt bra när jag efter fyra timmars promenad i skogen får komma hem och rensa svamp, berättar Hannu.

På Matmalmen lagar Hannu mångsidig mat på svamp han samlat själv och svamp som sålts till restaurangen.

– Svamp är en ypperlig råvara, eftersom man kan tillreda nästan vad som helst på dem och de passar väl ihop med så många andra råvaror, påpekar Hannu.

När de två börjar lista sina favoriträtter med svamp blir de verkligen pratglada. Kantarellsmör, svamppaj, svampsås, svamppasta, saltad svamp, picklad svamp, svampsallad, risotto på karljohanssvamp, biffar, varma kantarellsmörgåsar... Ett särskilt omnämmande ger Eva

till Hannus svampsoppa, vars hemlighet är en liten skvätt ädelbrännvin.

Under de senaste åren har Hannu delat med sig av sin svampkunskap också i svampgrupper i sociala medier. Han har blivit glad då han märkt hur svamphobbyn växt speciellt under coronatiden. Hannu har också bra tips för en nybörjare inom svampplockning.

– Det viktigaste är att ta med en vattenflaska. Ett annat bra tips är att kolla från vilket håll solen skiner när man kommer till skogen och orientera med hjälp av den. Bra svampställen varierar däremot enligt hurdan sommaren är. Ofta finns bra svampställen i blandskog med grön moss, eftersom sådana ställen hålls fuktiga. Om det annars har varit en torr sommar, hålls små gropar eller dikesrenar ofta fuktiga.

Abborre och kantareller i purjolök-vitvinssås

Hacka de gröna delarna av purjolökarna i en knapp centimeter långa bitar.

Stek lätt i smör och tillägg vitvin i stekpannan så att löken täcks jämnt av vinet.

Låt koka i ca 5 minuter. Tillägg vatten och grädde i lämplig proportion för dig.

Salta och peppra enligt smak.

Flytta purjolök-vitvinssåsen i en kastrull och stek kantarellerna och abborrfiléerna i stekpannan.

Låt såsen koka kraftigt en kort stund, varefter du kan reda den med antingen maizena.

Avsmaka.

Såsen kan serveras med potatis. I Evas portion används även rädisa och dill.

Ingredienser:

- 2 små purjolökar
- kantareller
- abborrfiléer
- smör
- vitvin
- vatten
- grädde
- salt
- vitpeppar
- maizena

People of Pargas

Houtskärs färgklick

Cynthia Brunow i Mossala är ett praktexempel på en sprudlande person som sprider positiv anda. Efter intressanta livskrumelurer är hon lyckligt bosatt i Houtskär och har som målsättning att varva ner och njuta av livet. För många skärgårdsbor har hon blivit bekant som eldsjelen med många idéer och medryckande projekt.

Text och bilder: Annika Welling-Nyberg

Cynthia Brunow har lätt till skratt i skärgården.

Cynthia Brunow är något av en otypisk Houtskärsbo, men säger att Houtskär är det bästa stället på jorden. Brunow är född och uppvuxen i England, och har också tillbringat över 15 år i Spanien. Eftersom Cyntbias pappa var född i Pargas fick hon redan som barn resa flera gånger till skärgårdsstaden, och under vuxenåren har hon besökt släktingar med jämna mellanrum. Så även år 2014 då Cynthia deltog i ett bröllop i Nagu, med resultatet att hon och brudens far Kalle förälskade sig i varandra.

– Det hände i ett livsskede då jag verkligen inte hade förväntat mig att sådant sker. Det är en sann historia och det låter väldigt gulligt – men så är det!

Att flytta till Houtskär några måna-

der senare gick smidigt:

– Jag blev väldigt fint emottagen. Sedan är jag ju också väldigt utåtriktad – jag talar med vem som helst och alla! Sådan har jag varit hela livet, min mamma likaså.

Bland Houtskärsborna har Cynthia blivit känd för sin idériedom och förmåga att inspirera andra.

– Den första lite galna saken jag hittade på här var att måla busskuren i Mossala. Jag tyckte att den såg ryslig ut och att den kunde må bra av lite målfärg. Kalle sade att jag är korkad! Jag stod och städade busskuren när en bekant potatisodlare åkte förbi och erbjöd sig att hämta målfärg från stan. Sedan målade jag busskuren klarröd och dekorerade med må-

sar och hängde upp blommor. Kalle installerade en stor anslagstavla och barnbarnen har hängt upp teckningar. Då kriget i Ukraina började hängde barnen upp små ukrainska flaggor och hjärtan! Till jul har vi dekorerat busskuren med en julgubbe och ljusslingor.

Då busskuren var klar publicerade Cynthia en bild på Facebook och uppmanade andra Houtskärsbor att piffa upp flera busskurar. Folk hakade på och numera finns det fina busshållplatser i varje by. Dessvärre förstördes Mossala busskur i somras i samband med en bilolycka, men Cynthia är glad över att personen klarade sig oskadd, och dessutom får hon en ny busskur att dekorera.

År 2018 blev Brunow medlockad till ett planeringsmöte för Houtskärsdagarna.

– Jag hade tidigare talat med min frisör om en evenemangsidé jag hade funderat på. På mötet berättade jag sedan om idén till *Crazy Raft Race*, en tävling där vem som helst fick delta med en egenbyggd flotte och intäkterna kunde doneras till välgörenhet. ”Fint, fixa det!”, sade de glatt. Vad i hela världen, tänkte jag, och fick helt enkelt sätta i gång, skrattar Brunow.

– Vår sponsor Sparbanksstiftelsen i Houtskär stod för utgifterna, så alla intäkter kunde doneras till Cancerstiftelsen som stödjer cancerforskning. Vi hade fantastiskt roligt och samlade ihop knappa 4 000 euro!

Att donera pengarna till stiftelsen kändes rätt eftersom Brunow har mist en nära släkting i cancer. Redan under sin tid i Spanien gjorde hon volontärarbete i en organisation som arbetade för insjuknade.

– Eftersom vi alla känner någon som har drabbats av cancer känns det bra

att kunna stödja cancerforskning.

År 2019 arrangerades *Crazy Raft Race* på nytt och frambringade även då närmare 4 000 euro. Efter en paus på två år var tävlingen tillbaka i somras med en ihopsamlad summa på nästintill 4 200 euro.

Cynthia Brunow kan också titulera sig författare: boken *Ingen potatis – ingen mat* handlar om Houtskärs-potatisen, bäst i världen. Som hjälp hade hon många lokalinvanare som bistod med information, recept och översättningarna till svenska och finska. Med boken ville Brunow ge Houtskär uppmärksamhet och samtidigt gav den intäkter för skärgårdsmatevenemanget Matglädje, som ordnas vartannat år.

Under våren 2021 spreds dansutmaningen Jerusalema som en löpeld på internet – och naturligtvis var det Cynthia som tog tag i saken och koordinerade *Houtskär’s Jerusalema Challenge*, som blev en video med många dansare runt omkring Houtskär.

Cynthia är lycklig över att *Crazy Raft Race* har blivit ett populärt evenemang, men berättar att de omfattande arrangemangen börjar ta henne på krafterna. Hon önskar att evenemanget nu har tillräckligt med luft under vingarna för att andra arrangörer ska kunna fortsätta arbetet nästa år – dock hjälper hon gärna till med mindre uppgifter.

– Jag är nu 73 år och känner att det börjar vara dags att varva ner istället för att ta an stora projekt. Jag har planerat att måla, göra handarbeten och njuta av barnbarnen.

Precis innan intervjutiden är slut visar Cynthia runt i trädgården och stannar plötsligt. Med glittrande ögon viskar hon att hon nog har en idé...

Cynthia glädjer sig över maken Kalles odlingar.

People of Pargas

Peter Mustelin delar ut post i Korpo skärgård.

Text och bilder: Annika Welling-Nyberg

Service bland kobbar och skär

7

Korpobon Peter Mustelin tillbringar en stor del av sin arbetstid till havs. Under arbetsdagarna med postutdelning och skötseln av rastplatser i Skärgårdshavets nationalpark möter han både naturen och människor sådana som de är.

För fast bosatta i Korpo södra skärgård är **Peter Mustelin** i sin båt en välkommen syn då han närmar sig bryggan för att dela ut post. Ofta byter han några ord med öborna innan han åker vidare till nästa låda. Mustelin är egenföretagare vars tjänster köps av Posti Group.

Förut upptog postjobbet mera tid då posten delades ut fem gånger i veckan, men sedan tre år tillbaka utdelas posten endast en gång i veckan.

– Jag skulle gärna se att det fanns ens två postturer per vecka – det är lättare att bo i skärgården om grundservicen fungerar. Mina kunder kämpar för sin post i en lång rättstvist med Posti Group, berättar Mustelin.

Just idag har Mustelin sällskap av sjuåriga sonen **Ben** som får åka med under en av sina sista sommarlovsdagar innan skolan börjar. Skärgårdsbarn som han är, styr han båten med vana tag. Höjdpunkten under arbetsdagen är pausen på Ångsö, där far och son efter avklarad postleverans köper nybakt potatislimpa i **Gretel Virtas** charmiga lilla bod mellan odlingar och hönsbush på

Mattas gård, hennes barndomshem.

Utöver Ångsö styr Mustelin båten till knappa tio bryggor på Lohm, Hummelholm, Killingholm och Fagerholm.

En solig sommardag är det lätt att ta sig fram över fjärdarna i den öppna båten, men en vinterdag med blötsnö är en annan femma:

– Då har jag torrdräkt och motorcykelhjälm, säger Mustelin anspråkslöst.

Mångsidiga uppgifter i nationalparken

Sedan i våras arbetar Mustelin också med skötseln av Forststyrelsens tretton rastplatser i Skärgårdens nationalpark tillsammans med kollegan **Toffi Berger**. De äger var sin hälft av båten och delar jämnt på utgifterna, vilket Mustelin tycker att är väldigt skönt jämfört med om han hade anställt en medarbetare.

Arbetet i nationalparken är mångsidigt: stora mängder ved ska föras ut tillsammans med verktyg så som

motorsåg och röjsåg. Utedass ska städas och rastplatserna inspekteras. I arbetsbilden ingår också allmän informering och rådgivning:

– Vi motsvarar så kallade *parkrangers*, alltså är vi samtidigt ett ansikte utåt: vi pratar med besökare, frågar hur de har det och ger råd om att göra upp eld.

Nya bekantskaper

Ursprungligen är Mustelin hemma från Åbo men under sin uppväxt tillbringade han mycket tid hos morföräldrarna i Houtskär. Efter studier och arbete inom industriell design och en sväng till Australien han har bosatt sig i Korpo, där han trivs ypperligt med sin familj och säger sig ha blivit varmt emottagen av ösamhället.

För tillfället är Mustelins arbetsbild rätt praktisk medan kreativiteten har fått ta sig uttryck i omslagsbilder i lokaltidningen Pro Korpo Bladet. Han lyser upp då porträttfotografi kommer på tal, men större konstnärliga äventyr lär ska få vänta ett tag.

– Kreativt arbete vill jag gärna göra, men de projekten får bli till senare.

Tillsvidare känner sig Mustelin nöjd med sin arbetsbild:

– Jag har fått träffa en massa intressanta människor med väldigt olika bakgrund: politiker, journalister, karriärsmänniskor och ”skärgårdsoriginaler” – men det spelar ingen roll vilken bakgrund man har. Det bästa med post- och parkjobben är naturupplevelserna och människomötena.

Postrutten för till knappa tio bryggor.

Personalen

Sebastian Ducander gillar sitt mångsidiga jobb.

Text och bild: Annika Welling-Nyberg

Smarta IT-lösningar med pedagogiken i fokus

Pargas stads IT-pedagog Sebastian Ducander är en riktig mångsysslare som planerar IT-projekt och -lösningar ur pedagogisk synvinkel. Frågar man Ducander är det ändå roligast att få åka på skolbesök för att undervisa elever och fortbilda lärare. Moderna IT-lösningar bidrar till en mångsidig lärmiljö där teknikprylar inte är självändamål utan ses i stället som funktionella inlärningsverktyg.

Ett minne blott är den tid då läraren var tvungen att släpa in stora TV- och VHS-apparater varje gång eleverna skulle se på video under lektionen. Den teknologiska utvecklingen har under de senaste decennierna tagit jättekliv, och i dag finns ett enormt utbud av olika lösningar för klassrummet.

Sebastian Ducander har jobbat som Pargas stads IT-pedagog sedan år 2017 och är väl insatt i moderna pedagogiska verktyg. Enligt Ducander fanns det inte särskilt många heltidsanställda IT-pedagoger i Finland för fem år sedan, men numera har de blivit betydligt fler. Ducander gillar den breda arbetsbilden:

– Jag jobbar med småbarnspedagogiken, den svenska och den finska utbildningssidan och biblioteket. Jag har alltså fyra olika avdelningar som

jag enligt bästa förmåga stöder på både svenska och finska. Jag får vara lite som spindeln i nätet och samarbetet har gått oerhört smidigt, det är jätteroligt! Pargas har lyckats bra med tvåspråkigheten, tycker jag.

Ny teknik i det kommande skolcentret

På den senaste tiden har Ducander haft en viktig roll i planerandet av det kommande skolcentrets IT-lösningar men poängterar att det är ett gott samarbete mellan många kunniga människor – arkitekter, elplanerare, lärare samt företag.

I saneringsdelen av skolcentret kommer man i höst att inreda ett testklassrum, där lärare och övrig personal får prova olika tekniska lösningar. På så vis får de en uppfatt-

ning om hur de kommande klassrummen kommer att fungera och se ut.

– I klasserna övergår vi helt till 86 tums pekskärmar som man kan skriva på för hand. Man kan naturligtvis spegla lärarens dator på skärmen, men den fungerar också som en fristående dator i sig. Skärmarna medför många möjligheter för den som är intresserad. Vi vill arbeta fram ändamålsenliga lösningar och försöker ha möjligast likadana system i alla klassrum för att underlätta arbetet, berättar Ducander.

Digitala färdigheter redan från årskurs 1

I Pargas får skolelever tillgång till en dator redan från första årskursen i lågstadiet. Datoranskaffningen sköts genom leasingkontrakt på tre till fyra år, varefter datorerna antingen leasas vidare eller återvinns.

Det senaste året har Ducander tillsammans med tutorlärare arbetat fram *Digistigen*, ett projekt som är en del av utvecklingsprogrammet *Nylitteracitet*. Syftet är att stärka digital kompetens, mediäläskunnighet samt programmeringskun-

nande bland barn och unga inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. Nylitteracitet ingår i undervisnings- och kulturministeriets utvecklingsprogram *Utbildning för alla åren 2020–2022*. För att kunna förverkliga Digistigen ansökte Pargas stad om projektunderstöd och beviljades hela 70 000 euro av Undervisningsministeriet.

– Till näst ska vi berätta åt lärare om Digistigen så att de kan utnyttja materialet på webbplatsen. Digistigen är ju inte ämnesspecifik – mediäläskunnighet blir allt viktigare, inte minst i och med Rysslands attack på Ukraina och innan det Trump, konstaterar Ducander.

– Innan jag började jobba som stadens IT-pedagog arbetade jag i 10 år som lärare och rektor i Sunnanbergs skola. I mitt nuvarande jobb får jag besöka skolor och klasser och vara den här roliga gubben som bjuder på lite variation till den vanliga undervisningen. Jag brukar mötas av väldigt motiverade och glada elever. De stunderna är jättebra – jag får de bästa sidorna av läraryrket!, säger Ducander.

Högsåsong för skärgårdsevenemang

Kulturparlamentet pågår som bäst runt om i Pargas. Den omtyckta festivalen koordineras av Pargas stads kultur-enhet och bjuder på ett brett urval evenemang under tiden 16.8–27.9.

Kulturproducent **Lisa Taulio** berättar med påtaglig glädje om kulturfestivalen som redan hunnit bli en tradition i Pargas.

– Kulturparlamentet arrangerades för första gången år 2015 och har sett lite olika ut från år till år. Vi har nog aldrig haft så långt program som i år - Kulturparlamentet håller på ända till 27 september!

Evenemangen ordnas av ett flertal olika aktörer runtom i kommunen. Man kunde säga att Kulturparlamentet samlar kulturevenemang i skärgården under ett och samma paraply.

– En stor fördel med Kulturparlamentet är att olika kommunalar och föreningar koncentrerar sina evenemang till den här vissa tiden och får på så vis gemensam marknadsföring och "happening" i och med att det ordnas evenemang i

hela kommunen. Det här är ett bra sätt att se till att alla kommunalar har egna evenemang. Också föreningar aktiveras då de erbjuds en liten morot av staden, säger **Merja Fredriksson** från Korpo Kulturgille r.f., en av årets arrangörer.

– I år är det tredje gången vi arrangerar så kallad deltagande budgetering för Kulturparlamentet. I praktiken går det till så att kultur-nämnden beslutar om en summa som får delas ut, i år handlar det om 8 000 euro. Alla arrangörer som vill vara med om den deltagande budgeteringen har fått anmäla sig och sedan har vi haft idémöten där vi har berättat om processen. Till slut har alla fått skicka in sina ansökningar med en budget och en plan för ett evenemang eller projekt. Sedan sitter man ner tillsammans och bestämmer vem som får vilken summa. Det har gått jättebra hittills och alla har fått ungefär de summor de

behövt. Men tanken är att det här är delfinansiering, alltså ska man få inkomster också från andra håll – vi kan inte stå för hela evenemanget. I år deltog åtta arrangörer med nio evenemang i den deltagande budgeteringen. Den totala mängden evenemang är förstås långt större!

I och med den deltagande budgeteringen har Kulturparlamentet utvidgats till fler kommunalar, vilket glädjer Taulio. Också programutbudet har breddats:

– Kultur är ju ett så brett koncept. Vi har allt från teater till konserter och från föreläsningar till utomhus-

bio. Tango- och tapaskvällar och museidagar, allt möjligt har vi! Nytt för i år är bland annat två talkodagar som ordnas av Åbolands ungdomsförbund vid olika föreningshus 10–11 september. Vi har också pjäsläsning 8 september på Café Nathali med **Riddo Ridberg** och **Siw Karlsson**. Där läser de tre texter som är riktade till äldre. Texterna är skrivna av **Daniela Franzell**. Något som har önskats i flera år är dans för seniorer men det har blivit framskjutet på grund av coronan. Men nu, nu äntligen blir det dans på Brankis i Pargas!, säger Taulio med ett skratt.

Kulturparlamentet pågår fram till 27 september. Bekanta dig med programmet: www.kulturparlamentet.fi

Stadens gröna hjärta får certifikatet Green Flag Award

Centralparken i Pargas har torsdagen 25 augusti blivit beviljad utmärkelsen *Green Flag Award* som ett tecken på väl skötta och förvaltade grönområden. *Green Flag Award* är en internationell standard för förvaltning av utemiljöer. Certifieringen administreras av organisationen *Keep Britain Tidy* samt i Finland av *Grönmiljöförbundet rf*, som vill göra certifieringen känd både inom den gröna sektorn och bland medborgare.

Green Flag Award delades ut för första gången år 1997 i Storbritannien och i Finland år 2016. I år beviljades utmärkelsen till tolv grönområden i Finland, varav två är med för första gången – Centralparken i Pargas samt Klockarmalmens begravningsplats i Esbo.

Att Centralparken fick utmärkelsen är ett resultat av gott samarbete, berättar grönserviceplanerare **Daniel Falck**.

– Vi hade funderat på certifiering ett bra tag och när vår nya parkmästare **Annette Backholm** började jobba hos oss i början av året var hon genast med på noterna! När vi i höstas fick höra att vi kunde få hjälp av studerande för att skriva ansökan kunde vi äntligen sätta i gång. Eftersom det handlar om ett mycket omfattande arbete på kring 50 sidor, hade vi inte haft möjlighet att skriva ansökan vid sidan om våra dagliga arbetsuppgifter. Det hjälpte enormt att ha studerandena med!

Arbetet gjordes av hortonomstuderandena **Hanna-Leena Seppälä**, **Minna Alanko**, **Tuula Korhonen** och **Maija Jensen** under handledning av Falck.

Att bli beviljad *Green Flag*-certifikatet är ett stort glädjeämne, men framför allt ser Backholm det som en början på ett nytt långsiktigt arbetssätt:

– Det här är ju inte ett arbete som tar slut nu. Vi har börjat från Centralparken med långsiktigt planerande och går sedan utåt, så att säga. Vårt arbetssätt kommer alltså att återspeglas i andra grönområden i staden. Vi har fått bra verktyg

och en mållinje att arbeta oss mot. Målsättningarna kan förstås ändra med tiden, men vi har nu riktlinjer för hur vi vill jobba och vart vi vill sträva. Som vi nyligen på Hortensiadagen märkte är Centralparken jätteviktig för många Pargasbor! Parken är stor och den innefattar många olika element och möjligheter. Därför tycker jag att vi kan stoltsera över att ha blivit beviljade *Green Flag*-certifieringen – vi vill visa att vi bryr oss om parken och om invånarna.

Inom ramen för Centralparken har Pargas stad arbetat för en långsiktig involvering av stadsborna. Bland annat *Föreningen Pro Kyrksundet* och *Pargas Rotaryklubb* har ivrigt deltagit i arbetsuppgifter i parken.

– Vi har tillsammans byggt upp en fin samhörighetsanda. Därför är *Green Flag Award* en viktig utmärkelse för alla som har deltagit i skötseln av Centralparken, konstaterar Falck.

Grönserviceplanerare Daniel Falck och parkmästare Annette Backholm i hortensiaparken.

Aktuellt

Dumpning av trädgårdsavfall på stadens områden inte tillåtet

Vi önskar upplysa er om att dumpning av trädgårdsavfall på stadens områden inte är tillåtet. Förutom att dumpning i naturen är lagstridigt och gör miljön oprydlig, hamnar ofta trädgårdsrymlingar i naturen via avfallet. Detta kan orsaka stora problem med invasiva främmande arter och skadedjur. Det minskar också rekreativsvärdet i området.

För öppethållningstider och mera information om avfallscentralens tjänster, se www.lsjh.fi

Låt oss tillsammans ta hand om vår närmiljö!

**Pargas stads teknikenhet
Pargas stads miljövårdsbyrå**

Trädgårdsavfall kan komposteras på egen fastighet enligt avfallshanteringsföreskrifterna. Alternativt kan trädgårdsavfall föras till Rauhala avfallscentral (Sydmovägen 173). Räfsavfall, ris och kvistar mottas vid avfallscentralen avgiftsfritt.

Arkeen voimaa-gruppen

Behöver du stöd för utmaningarna i vardagen? Vill du göra något för att må bättre och orka mer?

Arkeen Voimaa är en evidensbaserad grupphandlingsmodell för egenvård (CDSMP). Syftet med verksamheten är att stärka deltagarnas egenvårdsförmåga och därmed förbättra vardagen och livskvaliteten. Principerna för *Arkeen Voimaa*s handlingsmodell (ArVo) är förtroende för att klara av sin livssituation, att öva på användningen av lösningsorienterade egenvårdsverktyg i praktiken samt att träffa människor i liknande situationer.

Var? ArVo-verksamhet ordnas runt omkring i världen. I Finland kan du delta i grupper i flera kommuner och samarbetsområden. Grupperna träffas bland annat i kommunens vårdcentraler och andra lättillgängliga lokaler.

För vem? För dig som vill öka ditt eget välmående och orka med vardagen. Gruppen passar dig om vardagen känns utmattande på grund av någon utmaning och ifall praktiska råd kan underlätta vardagen. Gruppen ger också beredskap att möta utmaningar som kan uppstå senare.

Hur? Under de sex gruppträff-

farna tränas egenvårdsverktyg i praktiken. Också olika vardagsutmaningar samt sätt att hantera dem diskuteras. Gruppen leds av utbildade instruktörer. Ett gruppmöte pågår i 2,5 timmar. Grupperna är kostnadsfria. Kafeservering.

Varför? ArVo-verksamhet kan användas för att förbättra en individs övergripande välbefinnande och för att klara av vardagen, samt för att minska behovet av hälsotjänster. Stödet från gruppen uppmuntrar dig till att göra positiva förändringar i små steg. I gruppen är alla likvärdiga. Du kan också få nya vänner i gruppen.

När? Anmälan till grupperna är fortgående. Följande kurs börjar 3.10.2022 kl. 13 på Vapparvägen. Kursen är finskspråkig, men alla som förstår finska kan delta.

Du kan anmäla dig via e-post till camilla.rautanen@pargas.fi.

Kontaktperson:
Camilla Rautanen
camilla.rautanen@pargas.fi
040 595 5600

Du hittar oss också på Facebook, Instagram och Twitter!

Pargas stad deltar i september i en regional beredskapsövning arrangerad av Regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland

Temat för den två dagar långa övningen *AURORA22* är kommunernas beredskap för en fiktiv situation som rör befolkningsskyddet. Alla kommuner i Egentliga Finland förväntas delta i övningen.

Beredskapsövningar hör till regionförvaltningsverkets lagstadgade uppgifter och de ordnas regelbun-

det för kommuner, räddningsverk och övriga myndigheter i regionen. Under övningen *AURORA22* i september i Egentliga Finland och övningen *EMMA22* i maj i Satakunta övar man kring temat befolkningsskydd. Syftet med övningarna är att kommunerna ska öva sig i att agera i allvarliga störningssituationer och under undantagsförhållanden.

Det fiktiva utgångsläget för övningen är att civilbefolkningen ska evakueras från vissa kommuner till andra kommuner. Under övningen skapar man sig en lägesbild, gör upp handlingsplaner och stärker samarbetet. Utöver kommunernas egna beredskapsplaner behövs också samarbetsmodeller för en situation där befolkningen fysiskt måste

flyttas någon annanstans.

Genom Regionförvaltningsverkets lagstadgade uppgifter inklusive beredskapsövningar förbättras den regionala beredskapen och övergripande säkerheten i samhället.

Evenemang

Skärgården öppnar höst-säsongen med skördefest

Den som tror att skärgården går i dvala efter sommarsäsongen har fått saker om bakfoten. Hösten hör till skärgårdens finaste säsonger, och *Skärgårdens skördefest* 17–18 september är ett av de många färggranna evenemang som samlar folk från när och fjärran.

– I år är det den femtonde gången som Skördefesten går av stapeln, berättar Pargas stads turismchef **Benjamin Donner**, som tillsammans med sitt team koordinerar evenemanget.

– Till *Skördefestens marknad* i Nagu på lördag är redan omkring 30 lokala producenter anmälda, och också till *Öppna gårdar i skärgården* på söndag har vi ett stort antal medverkare.

På programmet under årets marknad står förutom försälj-

ning av lokala skördeprodukter och hantverk också program för barn, så som ponnyridning, brandbilsbesök, käpphästridning och lekar. Dessutom närvarar bl.a. storbåten **Tacksamheten** på marknaden och tar emot besökare, och **Multiculti-bandet** bjuder på utomhuskonsert.

Skördefesten lockar människor också längre ifrån. Både bussar och fartyg hämtar besökare till skärgården för att uppleva vad skördetiderna i skärgården har att erbjuda.

Skördefestens marknad pågår lördagen 17.9 kl. 10–15 och *Öppna gårdar i skärgården* på söndag 18.9 kl. 10–16. Under *Öppna gårdar* serverar många gårdar smågott och ordnar spännande program.

För mer information om veckoslutets program, se www.skordefest.fi

Lux Archipelago

Välkommen på webinariet **'Tips för tillverkning av ljusverk'** (på finska) **onsdagen 14.9 kl. 18.**

Ljusdesigner **Elisa Hillgen** inspirerar oss att göra ljusverk. Evenemanget arrangeras på distans, via Zoom. Du får idéer om ljusverk och miljöobservation samt information om användbara material och var de kan inhandlas. Tillsammans gör vi *Lux Archipelago 2022* oförglömligt!

Anmäl dig senast 12.9 på luxarchipelago.fi.

Bio Sydväst: Balladen om en vit ko

Land: Iran
Premiär: 5.8.2022
Åldersgräns: F12
Längd: 1h 45 min
Regi: Maryam Moghadam och Behtash Sanaeeha
I rollerna: Maryam Moghadam, Alireza Sani Far, Pouria Rahimi Sam
Genre: Drama
Biljetter: 10/8 €

Visningar
9.9 kl. 18.30 Houtskär, Vesterlid
11.9 kl. 15.00 Kultursalen, Pargas
12.9 kl. 19.00 Kultursalen, Pargas
14.9 kl. 18.30 Framnäs, Nagu
15.9 kl. 18.30 Korpo, Kommunalgården

Dans för seniorer på Brankis

22.9 kl. 17
Musik av Pargas dragspelare, kaffeförsäljning
Gratis inträde
Anmälan: kultur@pargas.fi eller 040 488 5682.
Arrangör: Pargas Kultur
Läs mer: kulturparlamentet.fi

Öppen pjäsläsning med Riddo Ridberg och Siw Karlsson

8.9. klo 15
Plats: Café Nathali, Pargas.
Riddo och Siw läser tre korta, nyskrivna texter av Daniela Franzell, riktade till äldre. Evenemanget är på svenska. Gratis.
Arrangör: Pargas kultur
Läs mer: kulturparlamentet.fi

Kent Werne – Föreläsning om konspirationsteoriernas historia

23.9 kl. 17
Plats: Pargas stadshus, fullmäktigesalen (3. våningen)
Evenemanget är på svenska. Gratis.
Föreläsningen kan även ses som stream på kulturellen.fi i två veckor.
Arrangör: Pargas kultur i samarbete med Pargas och Nagu hembygdsföreningar.
Läs mer: kulturparlamentet.fi

11

AVUSTAJAKESKUS
www.avustajakeskus.fi

HANDIKAPPASSISTENTKURS 10–13.10.2022 dagkurs på Seniorstugan

Är du intresserad av att fungera som volontär? Vill du ha mer information om hur det är att arbeta som personlig assistent?

Vi behandlar ämnen så som rörelse-, syn- och utvecklingshandikapp, minnessjukdomar och hur man assisterar en handikappad person. Kursen är gratis och på finska.

Anmäl dig senast en vecka innan kursstart: Mån–tors kl. 13–15, tfn 02 251 8549 eller avustajakeskus@avustajakeskus.fi

Avustajakeskus ordnar kurser med hjälp av stöd från STEA och Studiecementalen Sivos i samarbete med de kommuner och handikapporganisationer som är med i verksamheten i Egentliga Finland och Satakunta.

Allmän info

Hälsostationer

Pargas hälsocentral

Vapparvägen 15 A
21600 Pargas

Tidsbokning (vard. kl. 9-13)
och telefonjour (vard. kl. 8-16):
02 454 5200

Allmänt nödnummer, ambulans: 112

E-tjänster: www.pargas.fi/sv/etjanster

Telefonnummer –och tider:
www.pargas.fi/sv/telefonnum-mer-och-tider

Tandvårdscentralen

Kommunalhemsvägen 12 C
21600 Pargas

Tidsbeställning (mån-fre kl. 8-11.30):
02 454 5300

Hälsostationerna i Nagu, Korpo, Houtskär och Iniö:

Tidsbokning (vard. kl. 9-13)
och telefonjour (vard. kl. 8-16):
02 454 5200

Bibliotek

Pargas bibliotek

Strandvägen 28, 21600 Pargas
Tfn. 044 354 5284

Öppettider:
mån-tors kl. 10-19, fre kl. 10-16
Tidningsläsesalen öppnar kl. 8

Nagu bibliotek

Sportgränd 1, 21660 Nagu
Tfn. 040 488 57 92

Öppet med personal på plats:
tis kl. 10-15, ons kl. 14-19, tors kl. 10-15,
fre kl. 10-15. Biblioteket är meröppet
varje dag kl. 8-21. Du kommer in med
bibliotekskortet och en PIN-kod.

Korpo bibliotek

Verkanvägen 1, 21710 Korpo
Tfn. 040 488 5793

Öppet med personal på plats:
mån kl. 10-15, tis kl. 14-19, tors kl. 10-15,
fre kl. 10-15. Biblioteket är meröppet
varje dag kl. 8-21. Du kommer in med
bibliotekskortet och en PIN-kod.

Houtskär bibliotek

Näsbyvägen 214, 21760 Houtskär
Tfn. 040 488 5794

Öppet med personal på plats:
mån kl. 14-19, ons kl. 10-15, tors kl. 10-15
Biblioteket är meröppet varje dag
kl. 8-21. Du kommer in med biblioteks-
kortet och en PIN-kod.

Iniö bibliotek

Degernäs 24, 23390 Iniö
Tfn. 040 488 5795

Öppettider med personal på plats:
tors kl. 9-12 Biblioteket är meröppet
varje dag kl. 9-20. Du kommer in med
nyckel.

Utö bibliotek

Hembygdsgården, 21740 Utö
Öppet onsdagar kl. 17-19.

Kundtjänst & rådgivning

Stadshusets Servicepunkt är öppen
**mån-ons kl. 9-16, tors kl. 9-17,
fre kl. 9-15**

Områdeskontoren är öppna enligt
**överenskommelse, tid kan bokas per
telefon eller e-post.**

Du kan kontakta alla servicerådgivarna
per telefon, e-post och via chatttjänsten
på stadens webbplats.

Servicepunkten, stadshuset

Strandvägen 28, 21600 Pargas
Tfn. 040 488 6026
arja.toyryla@pargas.fi

Nagu områdeskontor

Brinkasvägen 1
Tfn. 040 488 6022
viveca.smeds-aalto@pargas.fi

Korpo områdeskontor

Handelsmansvägen 1
Tfn. 040 488 6020
tarja.sirkia@pargas.fi

Houtskärs områdeskontor

Näsbyvägen 214
Tfn. 040 488 6021
petra.ohman@pargas.fi

Iniö områdeskontor

Iniövägen 590
Tfn. 044 066 7835
asa.knuts@pargas.fi

Byggnadstillsyn

Kundservice, tfn. 040 488 6080
(mån-tors kl. 9-15, fre. kl. 9-14)

Seniorpunkten

Strandvägen 30, Pargas
Besökstider: mån-tors kl. 10-12
Tfn. 040 488 5692

Seniorrådgivning i alla Pargas kommundelar

Mån-fre kl. 9-15
Tfn. 040 488 5692

Svarar på frågor som berör service för äldre inom staden, inom äldreomsorgen samt hemvård och matservice för alla åldrar. Svarar även på frågor som berör hälsa, välbefinnande och funktionsförmåga.

Telefonrådgivning för äldre och deras anhöriga inom Egentliga Finland

Tfn. 02 262 6174
På svenska mån-fre kl. 9-12

Servicehandledare Medris Jurs

Tfn. 040 488 5692

Verksamhetsledare, minnesfrågor Emma Soveri

Tfn. 050 569 1814

Hälsovårdare Natalie Fagerholm

Tfn. 050 577 3905
Mån-ons kl. 9-15

Hemsjukvården

Tfn. 040 488 5566
Mån-fre kl. 11-12

Frågesport

Hittar du svar på följande fem frågor bland tidningens artiklar? Prova först utan att tjuvtitta!

1. Vem är Pargas stads kulturchef?
2. Vad heter det nyöppnade motionscentret på Kyrkoesplanaden i Pargas?
3. Vad heter välgörenhetsevenemanget som Cynthia Brunow ordnade för första gången år 2018?
4. Vilken utmärkelse fick Centralparken i Pargas som tecken på ett välskött och -förvaltad grönområde?
5. Vilket år arrangerades Kulturparlamentet för första gången?